

XXIAdults

Dostosowanie systemu kształcenia dorosłych do wymogów XXI wieku Szablon dobrych praktyk

INSTITUTE for
ROMA and
MINORITIES
INCLUSION

DIPUTACIÓN
DE VALLADOLID

E-SCHOOL
EDUCATIONAL GROUP

EMPODERAR
DESENVOLVIMENTO ORGANIZACIONAL, SOCIAL, PROFESIONAL E PESSOAL

Co-funded by
the European Union

Nazwa dobrej praktyki

Letters for Life (Letras para a Vida)

Podsumowanie praktyki

Krótkie, łatwe do zrozumienia streszczenie: Czym jest ta praktyka, dla kogo jest przeznaczona i jaki ma cel?

„Letters for Life” (*Letras para a Vida*) to społeczny program alfabetyzacji opracowany i wdrożony przez Politechniczny Instytut w Coimbrze – Szkołę Edukacji (ESEC) w Portugalii. Jest on przeznaczony dla osób dorosłych, które z różnych powodów nie miały możliwości nabycia podstawowych umiejętności czytania i pisania w okresie szkolnym.

W praktykę zaangażowani są studenci kierunków edukacji i pracy socjalnej ESEC, którzy pełnią rolę wolontariuszy zajmujących się alfabetyzacją. Prowadzą oni zajęcia indywidualne lub w małych grupach z dorosłymi uczniami, oferując spersonalizowane wsparcie w zakresie czytania, pisania i podstawowych umiejętności komunikacyjnych.

Celem inicjatywy jest nie tylko poprawa poziomu umiejętności czytania i pisania, ale także promowanie integracji społecznej, wzmacniania pozycji społecznej oraz solidarności międzypokoleniowej. Proces uczenia się jest zakorzeniony w codziennej rzeczywistości, potrzebach i zainteresowaniach dorosłych uczestników, z poszanowaniem ich doświadczeń życiowych i indywidualnego tempa nauki. Projekt przyczynia się również do praktycznego szkolenia przyszłych specjalistów w dziedzinie edukacji i interwencji społecznej.

Opis praktyki – min. 2000 znaków

1) Kontekst / Tło

Jaka była początkowa potrzeba lub problem?

Kto był grupą docelową?

Czy było to częścią większego programu lub projektu?

W Portugalii, pomimo znacznej poprawy w zakresie edukacji, analfabetyzm dorosłych i analfabetyzm funkcjonalny pozostają poważnymi wyzwaniami – szczególnie wśród osób starszych i grup szczególnie wrażliwych, które w młodości miały ograniczony dostęp do edukacji. Wiele z tych osób czuje się wykluczonych z codziennych czynności wymagających podstawowych umiejętności czytania i pisania, takich jak czytanie etykiet, wypełnianie formularzy czy korzystanie z usług publicznych.

Projekt „*Letters for Life*” (*Letras para a Vida*) powstał w odpowiedzi na tę pilną potrzebę społeczną. Początkowym problemem był brak ustrukturyzowanego, godnego i spersonalizowanego wsparcia w zakresie umiejętności czytania i pisania dla osób dorosłych, które często wstydzą się lub niechętnie uczestniczą w formalnych programach alfabetyzacji. Osoby te to zazwyczaj osoby starsze, często kobiety, o niskich kwalifikacjach i ograniczonym udziale w życiu publicznym.

Główna grupa docelowa obejmuje:

- osoby dorosłe o niskich umiejętnościach czytania i pisania lub ich całkowitym braku;
- osoby starsze (często powyżej 60. roku życia);
- osoby znajdujące się w trudnej sytuacji społecznej lub w izolacji.

Projekt służy również dodatkowej grupie docelowej:

- studentów studiów wyższych z Wydziału Edukacji Politechniki w Coimbrze, którzy uczestniczą w inicjatywie jako wolontariusze zajmujący się alfabetyzacją, zdobywając w ten sposób praktyczne doświadczenie w zakresie interwencji edukacyjnej, komunikacji i zaangażowania obywatelskiego.

Letters for Life nie jest częścią większego programu rządowego, ale powstało jako inicjatywa interwencyjna oparta na społeczności lokalnej w ramach jednostek ESEC zajmujących się edukacją społeczną i interwencją społeczną. Jest to zgodne z szerszymi celami krajowymi i europejskimi związanymi z uczeniem się przez całe życie, spójnością społeczną i równością edukacyjną, ale jego rozwój i wdrożenie są głęboko zakorzenione w lokalnym kontekście i społeczności akademickiej Coimbrzy.

Ten niewielki, ale bardzo wpływowy projekt jest przykładem partnerstwa między środowiskiem akademickim, lokalnymi instytucjami (takimi jak rady parafialne, ośrodki społeczne i biblioteki) oraz społeczeństwem obywatelskim. Stanowi on alternatywę dla formalnej edukacji dorosłych, oferując nieformalne, pełne szacunku i dostosowane do kontekstu wsparcie w zakresie alfabetyzacji, dostosowane do osobistych celów i ścieżki życiowej każdego uczącego się.

2) Cele

Jakie były cele tej praktyki?

Co miało na celu poprawić lub zmienić?

Projekt „*Letters for Life*” został opracowany z myślą o dwojakim celu: promowaniu umiejętności czytania i pisania wśród dorosłych oraz wspieraniu zaangażowania społecznego wśród przyszłych nauczycieli i pracowników socjalnych. Jego cele mają charakter zarówno pedagogiczny, jak i społeczny, z naciskiem na wzmocnienie pozycji, integrację i transformację społeczności.

Główne cele:

- **Zmniejszenie analfabetyzmu i analfabetyzmu funkcjonalnego** wśród dorosłych, którzy mieli ograniczony dostęp do edukacji, zwłaszcza osób starszych;
- **Promowanie autonomii osobistej**, umożliwiającej uczestnikom wykonywanie codziennych zadań wymagających umiejętności czytania i pisania;
- **Wzmocnienie integracji społecznej** poprzez wyposażenie uczestników w narzędzia umożliwiające im bardziej aktywne zaangażowanie się w życie społeczności oraz dostęp do podstawowych usług;
- **Budowanie mostów międzypokoleniowych**, wspieranie solidarności i szacunku między młodszym i starszym pokoleniem;
- **Ulepszenie kształcenia studentów szkół wyższych** poprzez angażowanie ich w rzeczywiste, oparte na społeczności działania na rzecz alfabetyzacji;
- **Opracowanie modelu edukacji w zakresie umiejętności czytania i pisania, który jest elastyczny, zorientowany na człowieka i zakorzeniony w doświadczeniach życiowych każdego uczestnika.**

Praktyka ta ma na celu nie tylko poprawę technicznych umiejętności czytania i pisania, ale także wzmocnienie godności, pewności siebie i prawa do nauki w każdym wieku. Ma ona na celu przeciwdziałanie izolacji, zachęcanie do aktywnego obywatelstwa oraz wzmocnianie więzi między instytucjami akademickimi a lokalnymi społecznościami.

3) Wdrożenie / Metodologia

Jak krok po kroku realizowano tę praktykę?

Jakie działania lub metody zostały zastosowane?

Jak długo to trwało?

Projekt „*Letters for Life*” opiera się na metodologii partycypacyjnej, skoncentrowanej na uczniu, zakorzenionej w zasadach edukacji nieformalnej i pozaformalnej. Realizacja projektu ma ustaloną strukturę, ale jest elastyczna, co pozwala zarówno dorosłym uczniom, jak i studentom-wolontariuszom na wspólne kształtowanie doświadczenia edukacyjnego.

Realizacja krok po kroku:

1. Wstępna analiza potrzeb i nawiązywanie partnerstw

- ESEC identyfikuje lokalne potrzeby poprzez kontakty z radami parafialnymi, ośrodkami społecznymi i organizacjami społecznymi.
- Nawiązujemy współpracę z tymi lokalnymi podmiotami, które pomagają nam dotrzeć do potencjalnych uczestników.

2. Rekrutacja i szkolenie studentów-wolontariuszy

- Do udziału w programie zapraszani są studenci kierunków edukacji społecznej i interwencji społecznej w ESEC.
- Przed rozpoczęciem pracy w terenie przechodzą szkolenie z zakresu edukacji dorosłych, komunikacji oraz etycznych podejść do działań na rzecz alfabetyzacji.

3. Rekrutacja i diagnoza uczestników

- Dorośli uczniowie są zapisywani na podstawie zainteresowań oraz skierowań od lokalnych podmiotów.
- Podstawowa nieformalna ocena pozwala określić ich poziom umiejętności czytania i pisania, motywację oraz kontekst życiowy.
- Nie stosuje się żadnych testów ani formalnej klasyfikacji – najważniejsze są szacunek i zaufanie.

4. Określanie planów nauki

- Cele nauczania są ustalane wspólnie: od czytania etykiet i pisania list po rozumienie rozkładów jazdy autobusów lub czytanie książek dla dzieci.
- Zajęcia są dostosowane do indywidualnych potrzeb, co pozwala uniknąć uniwersalnych rozwiązań.

5. Zajęcia z czytania i pisania (indywidualne lub w małych grupach)

- Zajęcia odbywają się co tydzień w znanych, łatwo dostępnych miejscach (np. w lokalnych bibliotekach, salach parafialnych).
- Opierają się one na podejściu dialogowym z wykorzystaniem materiałów codziennego użytku (gazet, ulotek, zdjęć, odręcznych notatek).
- Nacisk kładziony jest na aktywność uczących się oraz ich poczucie bezpieczeństwa emocjonalnego.

6. Nadzór i refleksja

- Studenci-wolontariusze uczestniczą w regularnych sesjach refleksyjnych z tutorami ESEC, aby dzielić się doświadczeniami, trudnościami i efektami nauczania.
- To pedagogiczne wsparcie zapewnia integralność etyczną i wzmacnia proces uczenia się samych wolontariuszy.

7. Zakończenie i ciągłość

- Cykle nauczania trwają zazwyczaj kilka miesięcy (czas ten jest zmienny w zależności od danej pary).

- Niektórzy uczniowie kontynuują naukę w kolejnym roku, inni przechodzą na bardziej formalne ścieżki edukacyjne.
- Wydarzenia i wystawy (np. kręgi czytelnicze, publiczne odczyty) są okazją do świętowania postępów uczestników.

Czas trwania i intensywność:

- Projekty są zazwyczaj realizowane w ciągu roku akademickiego.
- Każda para ucząca się czytania i pisania spotyka się zazwyczaj raz lub dwa razy w tygodniu, a sesje trwają 60–90 minut.
- Rytm zajęć jest dostosowany do dostępności i komfortu każdego ucznia.

4) Wyniki / Efekty

Jakie były konkretne wyniki?

Jak praktyka wpłynęła na uczestników?

Projekt „*Letters for Life*” przyniósł znaczące i trwałe efekty na poziomie indywidualnym, edukacyjnym i społecznym. Chociaż jest to inicjatywa na małą skalę, jej wpływ jest głęboki ze względu na spersonalizowany charakter interwencji oraz siłę relacji międzypokoleniowych, które wspiera.

1. Umiejętność czytania i pisania oraz autonomia osobista

- Uczestnicy wykazali wyraźny postęp w zakresie umiejętności czytania i pisania, często zaczynając od całkowitego analfabetyzmu lub bardzo ograniczonej umiejętności czytania i pisania.
- Postęp ten przekłada się bezpośrednio na większą autonomię: czytanie rozkładów jazdy autobusów, podpisywanie dokumentów, pisanie list lub wiadomości, rozumienie instrukcji dotyczących leków itp.

2. Większa pewność siebie i aktywność społeczna

- Dorośli uczniowie zgłaszają poprawę samooceny, poczucie osiągnięć oraz odwagę do bardziej aktywnego angażowania się w życie publiczne i rodzinne.
- Wielu z nich przezwyciężyło wstyd związany z analfabetyzmem, rozwijając nowe poczucie godności i możliwości.

3. Wzmocnienie więzi międzypokoleniowych

- Relacja edukacyjna między młodymi wolontariuszami a starszymi dorosłymi uczniami staje się przestrzenią empatii, troski i wzajemnego uczenia się.

- Więzy te pomagają zmniejszyć stereotypy związane z wiekiem i promują solidarność międzypokoleniową.

4. Rozwój pedagogiczny przyszłych nauczycieli

- Studenci-wolontariusze zdobywają praktyczne umiejętności w zakresie edukacji dorosłych, komunikacji, zdolności adaptacyjnych oraz refleksyjnej praktyki.
- Wielu z nich twierdzi, że projekt ten jest przełomowym doświadczeniem, które wpływa na ich rozwój osobisty i zawodowy.

5. Świadomość społeczna i zaangażowanie

- Poprzez wydarzenia publiczne, wystawy i przekaz ustny projekt podnosi świadomość na temat umiejętności czytania i pisanie wśród dorosłych oraz prawa do nauki w każdym wieku.
- Lokalni partnerzy (parafie, biblioteki, organizacje pozarządowe) coraz bardziej angażują się w działania na rzecz edukacji integracyjnej.

6. Trwałość i ciągłość

- Od momentu uruchomienia projekt jest przedłużany z roku na rok, a popyt na niego ze strony zarówno osób uczących się, jak i wolontariuszy stale rośnie.
- Niektórzy uczniowie przechodzą do innych form kształcenia, a niektórzy byli wolontariusze pozostają aktywni w działaniach społecznych i edukacyjnych.

Krótko mówiąc, *program „Letters for Life”* stwarza realne możliwości edukacyjne dla osób, które zostały pominięte przez system edukacji formalnej, jednocześnie kształtując przyszłych specjalistów, którzy będą służyć tym społecznościom. Jego ludzki wymiar, elastyczność i podejście oparte na relacjach sprawiają, że jest on zarówno skuteczny, jak i inspirujący.

5) Historie uczestników – opcjonalnie

Krótkie cytaty, osobiste refleksje lub doświadczenia uczestników

6) Czynniki sukcesu

Co sprawiło, że praktyka była skuteczna lub innowacyjna?

Czy były jakieś wyjątkowe lub kreatywne elementy?

Sukces programu „*Letters for Life*” wynika z połączenia wrażliwości pedagogicznej, zaangażowania społeczności i więzi międzyludzkich. Kilka elementów wyróżnia tę praktykę i sprawia, że jest ona zarówno skuteczna, jak i głęboko znacząca:

1. Spersonalizowane podejście skoncentrowane na człowieku

- Sesje są zaprojektowane w oparciu o zainteresowania, doświadczenia i cele każdego ucznia, co sprzyja budowaniu zaufania, motywacji i poczucia bezpieczeństwa emocjonalnego.
- Szacunek dla godności ucznia leży u podstaw tej metody – nie ma tu miejsca na osądzanie ani wywieranie presji, jest tylko wsparcie.

2. Relacje międzypokoleniowe

- Dynamika między młodymi uczniami a osobami starszymi tworzy potężne środowisko edukacyjne oparte na empatii, cierpliwości i wzajemnym szacunku.
- Podważa stereotypy i promuje solidarność międzypokoleniową.

3. Elastyczność i nieformalność

- Nie ma sztywnego programu nauczania ani formalnej oceny. Ta elastyczność pozwala na dostosowanie każdej ścieżki nauki czytania i pisanie w czasie rzeczywistym do potrzeb ucznia.
- Nauka odbywa się w przestrzeniach społecznościowych, tworząc rodzinną i nieformalną atmosferę, która zmniejsza niepokój i opór.

4. Silne partnerstwa lokalne

- Współpraca z radami parafialnymi, bibliotekami i organizacjami pozarządowymi pomaga w identyfikacji osób uczących się i zapewnieniu przyjaznych przestrzeni edukacyjnych.
- Partnerstwa te osadzają projekt w lokalnym kontekście, zapewniając jego trwałość i znaczenie społeczne.

5. Włączenie do szkolenia akademickiego

- Włączając projekt do programu kształcenia studentów pedagogiki i pracy socjalnej, *Letters for Life* zapewnia praktyczne doświadczenie edukacyjne, które wzmacnia wiedzę teoretyczną poprzez praktykę.
- Studenci korzystają ze zorganizowanych sesji refleksyjnych, które zapewniają jakość pedagogiczną i świadomość etyczną.

6. Model niskokosztowy o dużym oddziaływaniu

- Praktyka ta wymaga minimalnych zasobów – jedynie czasu, zaangażowania i lokalnej koordynacji.
- Jego trwałość wynika z zaangażowania wolontariuszy, mentorów akademickich i partnerów społecznych, a nie z inwestycji finansowych.

Wszystkie te czynniki razem tworzą głęboko transformujące doświadczenie edukacyjne – zarówno dla osób uczących się, jak i dla studentów-wolontariuszy. Projekt dowodzi, że niewielkie, oparte na relacjach i społeczności lokalnej działania mogą mieć znaczący wpływ na edukację dorosłych.

7) Przenoszalność / Zalecenia

Czy praktykę tę można zastosować gdzie indziej?

Jakie warunki są potrzebne do pomyślnego wdrożenia?

Model „*Letters for Life*” można z łatwością przenieść na inne konteksty, zwłaszcza tam, gdzie analfabetyzm dorosłych lub analfabetyzm funkcjonalny pozostaje przeszkodą w integracji społecznej. Jego prostota, niski koszt i skupienie na społeczności sprawiają, że jest to rozwiązanie dostępne i łatwe do dostosowania dla szerokiego grona organizacji.

Dlaczego jest to możliwe

- Model opiera się na **zaangażowaniu wolontariuszy i studentów**, co można powielić w każdej uczelni wyższej oferującej programy z zakresu edukacji społecznej, pedagogiki, psychologii lub programy społecznościowe.
- Wymaga **minimalnej infrastruktury** – podstawowego szkolenia, zespołu koordynacyjnego oraz dostępu do przestrzeni społecznych, takich jak biblioteki, sale parafialne lub organizacje pozarządowe.
- Sesje edukacyjne **nie mają charakteru nakazowego i są dostosowane do potrzeb uczących się**, dzięki czemu model ten nadaje się dla różnorodnych grup społecznych i kontekstów kulturowych.

Warunki udanej implementacji

1. **Partnerstwa z lokalnymi organizacjami**
Władze lokalne, organizacje społeczeństwa obywatelskiego i ośrodki społecznościowe odgrywają kluczową rolę w docieraniu do docelowej populacji i zapewnianiu odpowiednich przestrzeni edukacyjnych.
2. **Zaangażowanie instytucji akademickich**
Niezbędne jest włączenie tej praktyki do programów studiów związanych z edukacją. Nadzór pedagogiczny i refleksja nad praktyką wspierają jakość i etyczne prowadzenie zajęć.
3. **Przygotowanie i wsparcie wolontariuszy**
Studenci-wolontariusze muszą przejść podstawowe szkolenie z zakresu edukacji dorosłych, komunikacji i empatii. Regularne refleksje grupowe pomagają utrzymać motywację i zapewniają odpowiedzialną praktykę.
4. **Wrażliwość kulturowa i elastyczność**
Treści nauczania muszą opierać się na życiu, potrzebach i aspiracjach uczniów. Nie ma jednego uniwersalnego planu lekcji.

5. Szacunek i zaufanie jako fundamenty

Relacje międzyludzkie stanowią sedno tej praktyki. Pomyślna realizacja zależy od kultury szacunku, słuchania i wzajemnego rozwoju.

Zalecenia

Organizacje, które chcą powielić ten model, powinny zacząć od **wersji pilotażowej**, angażującej małą grupę uczniów i kilku dorosłych uczniów. Kluczowymi pierwszymi krokami są budowanie lokalnych partnerstw i tworzenie bezpiecznego, nieformalnego środowiska nauki. Projekt można następnie stopniowo rozszerzać, dostosowując go do kontekstu i informacji zwrotnych.

8) Wskazówki / porady dotyczące wdrożenia – opcjonalne

Listy kontrolne, lekcje lub porady dla osób pragnących wdrożyć tę praktykę.

Na podstawie doświadczeń związanych z wdrażaniem programu „*Letters for Life*” przedstawiamy kilka praktycznych wskazówek dla organizacji lub instytucji, które chcą powielić tę inicjatywę:

Przed wdrożeniem

- **Określ lokalne potrzeby:** Zidentyfikuj społeczności lub grupy, w których analfabetyzm dorosłych nadal stanowi barierę dla uczestnictwa i autonomii.
- **Nawiąż współpracę:** skontaktuj się wcześniej z radami parafialnymi, ośrodkami kultury i bibliotekami – to one są kluczem do dotarcia do docelowych odbiorców.
- **Starannie dobieraj i przygotuj wolontariuszy:** motywacja, empatia i otwartość są ważniejsze niż wcześniejsze doświadczenie w nauczaniu.

W trakcie wdrażania

- **Stwórz przyjazne środowisko:** Wykorzystaj znane, niebudzące obaw przestrzenie, w których uczniowie czują się komfortowo.
- **Wspólne tworzenie treści edukacyjnych:** Zaczynaj od celów uczniów – niezależnie od tego, czy chodzi o czytanie instrukcji leków, czy pisanie do wnuka.
- **Materiały powinny być proste i autentyczne:** korzystaj z gazet, odręcznych notatek, menu, zdjęć – wszystkiego, co pochodzi z życia codziennego.
- **Daj sobie czas na zbudowanie zaufania:** nie przyspieszaj tego procesu; relacje są podstawą postępów.

Porady pedagogiczne

- **Wykorzystuj dialog i opowiadanie historii:** zachęcaj uczniów do rozmowy o swoim życiu i przekształcaj te historie w materiały do czytania/pisania.

- **Unikaj formalnych testów:** Skup się na postępach, pewności siebie i osobistych osiągnięciach, a nie na ocenach czy wynikach.
- **Zapewnij stałe wsparcie dla wolontariuszy:** Regularny nadzór pomaga zapobiegać wypaleniu i wspiera uczenie się na podstawie wyzwań.

Wskazówki dotyczące trwałości

- **Świętuj kamienie milowe:** publiczne wydarzenia, wystawy lub proste certyfikaty mogą zapewnić uczniom widoczność i poczucie dumy.
- **Dokumentuj proces:** Prowadzenie krótkich zapisów lub dzienników może pomóc w refleksji i powtórzeniu działań.

Zaangażuj byłych uczestników: niektórzy z nich mogą stać się ambasadorami, a nawet wspierać innych uczestników w przyszłych cyklach.

9) Wnioski – opcjonalnie

Największe niespodzianki, przeszkody lub kluczowe wnioski podczas wdrażania.

Przez lata wdrażania programu „*Letters for Life*” udało się wyciągnąć kilka cennych wniosków, które pomogły udoskonalić praktykę i pogłębić jej wpływ:

1. Nauka zaczyna się od zaufania, a nie od podręczników

Wielu uczniów przychodzi z długą historią niepowodzeń edukacyjnych i poczuciem wstydu. Budowanie zaufania wymaga czasu i empatii. Najpierw musi powstać więź emocjonalna – dopiero wtedy nauka może naprawdę się rozpocząć.

2. Wolontariusze potrzebują wsparcia tak samo jak uczniowie

Chociaż studenci-wolontariusze są bardzo zmotywowani, wielu z nich początkowo czuje się nieprzygotowanych do podjęcia odpowiedzialności za nauczanie czytania i pisanie. Stały nadzór, wspólna refleksja i wsparcie emocjonalne są niezbędne do utrzymania ich motywacji i zapewnienia etycznego zaangażowania.

3. Elastyczność to zaleta, a nie wada

Próby stosowania sztywnych planów lekcji lub ocen często prowadziły do frustracji. Projekt działa najlepiej, gdy uwzględnia rytm, zainteresowania i sytuację życiową każdego ucznia – nawet jeśli postępy wydają się „powolne” według formalnych standardów.

4. Małe kroki mają duże znaczenie

Dla wielu uczestników napisanie swojego imienia, przeczytanie krótkiego zdania lub zrozumienie etykiety leku to kamień milowy, który zmienia życie. Uznanie i świętowanie tych małych zwycięstw sprawia, że uczniowie są zaangażowani i dumni.

5. Zaangażowanie społeczności zwiększa trwałość

Najbardziej udane edycje projektu to te, w których lokalni interesariusze (parafie, biblioteki, ośrodki społeczne) przejęli inicjatywę – oferując przestrzeń, pomagając w rekrutacji uczniów lub zapewniając transport. Zakorzenie w społeczności pomaga utrzymać ciągłość projektu rok po roku.

6. Opowiadanie historii to potężne narzędzie

Zachęcanie uczniów do opowiadania i spisywania własnych historii życia tworzy wartościowe treści sprzyjające rozwojowi umiejętności czytania i pisania. Potwierdza to ich tożsamość oraz sprawia, że proces uczenia się staje się bardziej istotny i zapada w pamięć.

10) Zdjęcia ilustrujące opisaną praktykę

Proszę dołączyć co najmniej 3 zdjęcia związane z opisaną dobrą praktyką

PROFIL GABINETU – LISTA KONTROLNA KLASYFIKACJI Proszę

zaznaczyć wszystkie kategorie, które odnoszą się do opisanego przez Państwa gabinetu. Można wybrać więcej niż jedną opcję.

RODZAJ METODY

☒	Uczenie się przez praktykę
☒	Uczenie się międzypokoleniowe
☒	Uczenie się w społeczności lokalnej
☒	Uczenie się cyfrowe / mieszane
☒	Uczenie się od rówieśników
☒	Mentoring / coaching
☐	Podejścia kulturowe / kreatywne
☒	Współpraca / partnerstwo
☐	Inne (proszę określić):

GRUPA DOCELOWA

☐	Dorośli o niskich kwalifikacjach
☐	Osoby nieuczące się, niepracujące i nieuczestniczące w szkoleniach (NEET)
☐	Migranci / uchodźcy
☐	Osoby starsze
☐	Kobiety

☐	Osoby niepełnosprawne
☐	Inne grupy szczególnie wrażliwe
☒	Ogólna populacja dorosłych
ŚRODOWISKO NAUKI	
☐	Formalne
☒	Nieformalne
☐	Nieformalne
ROZWIJANE UMIEJĘTNOŚCI / KOMPETENCJE	
☐	Umiejętność czytania i pisania (czytanie, pisanie, rozumienie tekstu)
☐	Umiejętność liczenia (matematyka, logiczne myślenie))
☒	Umiejętności cyfrowe
☐	STEM (nauki ścisłe, technologia, inżynieria, matematyka)
☒	Kompetencje osobiste, społeczne i umiejętność uczenia się
☒	Kompetencje obywatelskie
☒	Przedsiębiorczość
☐	Świadomość kulturowa i ekspresja
☐	Umiejętności językowe
☒	Umiejętności związane z pracą / zawodowe
☐	Kompetencje ekologiczne
☐	Inne (proszę określić):
POTENCJALNI UŻYTKOWNICY	
☒	Nauczyciele / wychowawcy
☐	Pracownicy administracyjni
☒	Kierownictwo szkoły / ośrodka
☐	Decydenci polityczni / administracja publiczna
☐	Organizacje pozarządowe / organizacje społeczne
☐	Inne (proszę określić):

Słownik kategorii (objaśnienia pozycji z listy kontrolnej)

Rodzaj praktyki

- Uczenie się przez działanie – nauka poprzez praktyczne działania, metody oparte na ćwiczeniach, takie jak warsztaty lub rzeczywiste zadania.
- Uczenie się międzypokoleniowe – działania, w których uczestnicy z różnych grup wiekowych uczą się od siebie nawzajem.
- Uczenie się w społeczności – uczenie się, które odbywa się w lokalnej społeczności, często poprzez zaangażowanie w życie społeczne.

- Uczenie się cyfrowe / mieszane – edukacja z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych (online) lub połączenie metod online i bezpośrednich.
- Uczenie się rówieńnicze – uczenie się wśród uczestników o podobnym statusie lub doświadczeniu, wspierających się nawzajem.
- Mentoring / coaching – indywidualne wsparcie ze strony osoby bardziej doświadczonej, mające na celu pomoc w nauce i rozwoju osobistym.
- Podejścia kulturowe / kreatywne – wykorzystanie sztuki, muzyki, teatru, opowiadania historii itp. jako narzędzi edukacyjnych.
- Współpraca / partnerstwo – praktyki obejmujące współpracę między organizacjami lub grupami.
- Inne (proszę określić) – wszelkie inne metody niewymienione powyżej.

Grupa docelowa

- Dorośli o niskich kwalifikacjach – osoby dorosłe o niskim poziomie wykształcenia formalnego lub podstawowych umiejętnościach.
- Osoby z grupy NEET – osoby nieuczące się, niepracujące ani nieuczestniczące w szkoleniach (często młodzi dorośli).
- Migranci / uchodźcy – osoby, które przybyły z innego kraju i często borykają się z trudnościami związanymi z integracją.
- Osoby starsze – osoby dorosłe w wieku 65 lat i starsze
- Kobiety – działania skierowane konkretnie do potrzeb kobiet.
- Osoby niepełnosprawne – osoby z niepełnosprawnością fizyczną, sensoryczną, intelektualną lub psychiczną.
- Inne grupy szczególnie wrażliwe – grupy zagrożone wykluczeniem (np. długotrwale bezrobotni, osoby bezdomne).
- Ogólna populacja dorosłych – przeciętni dorośli niebędący w żadnej z powyższych kategorii.

Środowisko uczenia się

- Formalne – nauka w ramach oficjalnych systemów edukacyjnych, certyfikowane kursy (np. szkoły, uczelnie).
- Nieformalne – zorganizowana nauka poza systemem formalnym (np. warsztaty, szkolenia społecznościowe).
- Nieformalne – nauka poprzez codzienne doświadczenia, bez ustrukturyzowanego kursu (np. wolontariat, rodzina).

Rozwijane umiejętności / kompetencje

- Umiejętność czytania i pisania – czytanie, pisanie i rozumienie tekstów (w tym tekstów funkcjonalnych, takich jak formularze).
- Umiejętność liczenia – stosowanie matematyki i logicznego rozumowania.
- Umiejętności cyfrowe – korzystanie z narzędzi cyfrowych, np. tworzenie CV, narzędzia internetowe, platformy internetowe.
- STEM – nauka, technologia, inżynieria i matematyka.

- Kompetencje osobiste, społeczne i związane z uczeniem się – samoświadomość, motywacja, praca zespołowa, umiejętności uczenia się przez całe życie.
- Kompetencje obywatelskie – aktywne obywatelstwo, zrozumienie demokracji i odpowiedzialności społecznej.
- Przedsiębiorczość – kreatywność, innowacyjność, zarządzanie projektami, podejmowanie ryzyka.
- Świadomość kulturowa i ekspresja – docenianie i tworzenie treści kulturowych (np. sztuka, muzyka).
- Umiejętności językowe – zdolność do komunikowania się w jednym lub kilku językach obcych.
- Umiejętności związane z pracą / zawodowe – praktyczne umiejętności przydatne w konkretnych zawodach lub profesjach.
- Kompetencje ekologiczne – wiedza i zachowania wspierające zrównoważony rozwój i troskę o środowisko.
- Inne – wszelkie inne rozwinięte umiejętności (proszę określić).

Potencjalni użytkownicy – grupy, które mogłyby odnieść korzyści ze stosowania, dostosowywania lub czerpania inspiracji z tej praktyki w swoim środowisku pracy.

Uwaga: Kategorie te są zgodne z ramami UE, takimi jak „Kluczowe kompetencje w procesie uczenia się przez całe życie” (2018), „Plan działania w zakresie umiejętności podstawowych” (2025) oraz „Przewodnik po programie Erasmus+ 2025 – Słowniczek”.

